

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT
Onderzoek in het kader van
het vierjaarlijks bezoek bij
Basisschool Merlebos

Plaats : Heeze
BRIN-nummer : 08ZW
Onderzoeksnummer : 123475
Datum schoolbezoek : 26 september 2011
Rapport vastgesteld te Tilburg op : 16 november 2011

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Conclusie 11
	Bijlage 13

1 Inleiding

Op 26 september 2011 heeft de inspectie basisschool Merlebos bezocht. Het bezoek is afgelegd vanwege de verplichting van de inspectie om scholen voor primair onderwijs ten minste eenmaal per vier jaar te bezoeken.

Tijdens het onderzoek heeft de inspectie de kwaliteit van het onderwijs op de school beoordeeld met een beperkte set indicatoren, waarmee zij overeenkomstig de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT) kan beoordelen of de school op belangrijke onderdelen onderwijs van voldoende kwaliteit biedt. Deze indicatoren hebben betrekking op de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen, op de zorg en begeleiding en op de kwaliteitszorg. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens standaard gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

De bijlage bij dit rapport bevat een overzicht van de indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

De bevindingen uit het onderzoek in het kader van het vierjaarlijks bezoek worden gebruikt om te bezien of het reeds aan de school toegekende basisarrangement kan worden gehandhaafd. Eventueel geconstateerde tekortkomingen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Onderzoeksoepzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Analyse van andere documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Schoolbezoek, waarbij:
 - schooldocumenten en handelingsplannen zijn bestudeerd;
 - enkele groepsbezoeken zijn afgelegd voor het beoordelen van de planmatige uitvoering van de zorg;
 - gesprekken met de directeur, de intern begeleider en een vertegenwoordiger van het bestuur zijn gevoerd.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2011 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek op basisschool Merlebos naar voren zijn gekomen. Bij de geconstateerde verbeterpunten is tevens een onderbouwing opgenomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie.

2 Bevindingen

De bijlage van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

Uit dit overzicht valt op te maken dat op basisschool Merlebos de kwaliteit van het onderwijs voor het merendeel van de onderzochte indicatoren op orde is. Het betreft hier met name twee van de vier indicatoren uit het kwaliteitsaspect 'Zorg en begeleiding', de meeste indicatoren van het kwaliteitsaspect 'Opbrengsten', vijf van de zes indicatoren van het kwaliteitsaspect 'Kwaliteitszorg', de indicator van het aspect 'Volgen van vorderingen' en alle onderdelen van het aspect 'Wet- en regelgeving'.

Naast deze positief beoordeelde aspecten, vraagt de inspectie aandacht voor enkele onderdelen waarvan de kwaliteit verbetering behoeft. Het betreft hier twee indicatoren van het aspect 'Zorg en begeleiding', evenals één indicator van het aspect 'Kwaliteitszorg'.

Bij het bestuursgesprek van november 2010 werd geconstateerd dat de eindopbrengsten van 2010 en 2009 onvoldoende waren. Het bevoegd gezag en de school hebben dit signaal serieus genomen en werk gemaakt van het verbeteren van de opbrengsten. Een meerjarig plan van aanpak rondom rekenen en wiskunde maakt hier onder andere deel van uit. Mede door deze aanpak waren de rekenresultaten gestegen en de eindopbrengsten van 2011 voldoende. Wel bleek echter nu aandacht nodig voor de taalresultaten, die als deelttoets een negatieve score liet zien.

De school is zich bewust van de noodzaak tot opbrengstgericht werken. Het feit dat de tussentijdse resultaten van eind vorig schooljaar niet voldoende zijn, illustreert opnieuw deze noodzaak. Bij het huidige schoolbezoek is geconstateerd dat de kwaliteitszorg van een voldoende niveau is en dat hiervan mag worden verwacht dat de ingezette kwaliteitsimpuls verder vorm kan krijgen. Ook bij de leerlingenzorg, waar twee van de vier indicatoren niet voldoende zijn, zijn aantoonbaar verbeteractiviteiten in gang gezet. Gevoegd bij de adequate aansturing door de directeur en de intern begeleider, is dit voor de inspectie aanleiding een basisarrangement toe te kennen. Wel is met het bevoegd gezag de afspraak gemaakt dat zij de schoolontwikkeling nauwgezet volgt. Deze ontwikkeling en de tussenopbrengsten zullen worden geagendeerd bij het tussentijdse bestuursgesprek dat met Stichting De Eenbes is afgesproken.

Toelichting

Hierna worden de oordelen op drie van de vier kwaliteitsaspecten toegelicht. Omdat aan de wettelijke eisen is voldaan, vraagt het vierde aspect 'Wet- en regelgeving' geen verdere toelichting.

Opbrengsten

De *eindopbrengsten* van de school zijn met een kanttekening voldoende. De score van de Eindtoets lag in 2011 iets onder het gemiddelde van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie. Zoals eerder is opgemerkt, waren de resultaten in de twee jaren daarvoor onvoldoende. Gezien de eerdere resultaten heeft de inspectie ook de resultaten van groep 7, de huidige groep 8, geanalyseerd. Rekenen en wiskunde en begrijpend lezen zijn van een voldoende niveau; voor de spellingresultaten is dit niet het geval.

De *tussentijdse opbrengsten* van basisschool Merlebos zijn van een onvoldoende niveau. Om deze te kunnen beoordelen, maakt de inspectie gebruik van toetsresultaten van technisch lezen (groep 3 en 4), rekenen en wiskunde (groep 4 en 6) en begrijpend lezen (groep 6).

De lees- en rekenresultaten in groep 4 lagen onder de norm. Ook begrijpend lezen in groep 6 lag lager dan de hiervoor geldende norm. De school merkt hierbij op dat de scores van groep 4 worden beïnvloed door instroom van leerlingen vanuit een naburig kerkdorp. Correctie hiervoor geeft een hoger gemiddelde, maar nog net geen voldoende.

De *sociale competenties* van de leerlingen zijn van een voldoende niveau. De gemiddelde scores in de afgelopen drie jaar voldoen aan de norm.

Zorg en begeleiding

De leerlingenzorg op basisschool Merlebos wordt aangestuurd door een intern begeleider, die hierbij wordt ondersteund door een gespecialiseerde leerkracht (voorheen remedial teacher). Uit de documenten en de toelichting hierop blijkt dat beiden zich goed bewust zijn van wat bij de zorg nog nodig is en dat zij hier ook al stappen in hebben gezet. Belangrijk is dat de eerdere faciliteiten voor remedial teaching op dit moment worden omgebouwd tot ondersteuning van de leraren bij de diagnostiek en bij de uitvoering van de zorg. Specifieke hulp aan leerlingen blijft mogelijk, maar is meer incidenteel.

Het *volgen* van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen gebeurt met een samenhangend geheel van landelijk genormeerde, valide en betrouwbare toetsinstrumenten. De school maakt op basis van de uitslagen van deze toetsen per groep inzichtelijk voor welke leerlingen aanvullende analyses nodig zijn. Hieruit blijkt dat de school in voldoende mate *signaleert* wanneer zorg noodzakelijk is.

Voor elk van de groepen zijn overzichten voorhanden waarop de leerlingen zijn ingedeeld op basis van de zorgniveaus die het samenwerkingsverband onderscheidt. De ombouw van remedial teaching naar ondersteuning en begeleiding door de gespecialiseerde leerkracht vraagt nog wel om een goede vertaling naar zorgniveau 3: het intern onderzoek door de school. Nu blijkt deze categorie nog weinig voor te komen, terwijl hier juist de hulp aan de leerlingen die uitvallen en niet voldoende inlopen, vorm moet krijgen. Hierbij is voorgesteld een onderscheid te maken tussen leerlingen waarbij de gespecialiseerde leerkracht ondersteunt en leerlingen waarbij zij ook bij de feitelijke uitvoering van de hulp is betrokken. De school heeft voornemens de bestaande formulieren ineen te schuiven, zodat er zorgoverzicht ontstaat dat de onderlegger vormt om te komen tot afspraken over een individueel plan of een groepsplan, over zorgniveaus, maar ook over tussentijdse evaluaties als de effecten uit lijken te blijven.

De leraren van basisschool Merlebos hebben een begin gemaakt met het werken met groepsplannen en gaan hierbij een onderscheid maken naar leerlingen die werken met de basisstof, met een minimumpakket of met een verkorte instructie. Hoewel de plannen vooral voor de zorgleerlingen dienen te worden verfijnd, wordt in de groepen aantoonbaar *begeleiding* en ook *zorg* geboden. De inspectie beoordeelt de indicator die betrekking heeft op het bieden van zorg dan ook als voldoende. Een tweede reden voor dit oordeel is dat de school tot voor kort met individuele plannen en met remedial teaching werkte. Bij dit oordeel 'voldoende' geldt echter wel een kanttekening. De planmatigheid van de zorg kan namelijk worden versterkt. Bij twee indicatoren vraagt de zorg dan ook om een verbetering.

Een eerste noodzakelijke verbetering ligt vooral op het vlak van het *analyseren* van de leerlingenproblematiek. Leraren hebben deze eerste analyse als taak. De gespecialiseerde leerkracht voert, voor de leerling bij wie dit nodig is, vervolgens nadere diagnostiek uit. Dit proces is echter voor de leerlingen die uitvielen bij de toetsronde van afgelopen jaar, nog niet afgerond. Waar dit al wel is gebeurd, ontbreekt het vooralsnog aan een vorm van handelingsplanning die voorziet in het inlopen van de achterstand. Met name concrete doelen die aangeven wat deze periode dient te worden bereikt, zijn schaars.

Maar ook de *evaluatie* is niet voldoende. Het ontbreken van evalueerbare doelen om de geconstateerde tekorten weg te werken, bemoeilijkt het vaststellen van de effecten van de zorg. Hoewel in ontwikkeling maakt de huidige stand van zaken dat leerlingen, ook al verschilt hun problematiek, toch zijn aangewezen op hetzelfde nog beperkte groepsplan. De fijnmazigheid die nodig is om met name de zwaardere problemen op te lossen, ontbreekt in de plannen terwijl D- en E-leerlingen hierop wel zijn aangewezen. Zorgleerlingen bij wie een handelingsaanpak na één of twee periodes niet tot het gewenste resultaat heeft geleid, vragen een andere aanpak om wel grip te krijgen op de problemen. De evaluatie is dan het begin van een nieuwe analyse.

Kwaliteitszorg

Vijf indicatoren van de kwaliteitszorg op basisschool Merlebos zijn van een voldoende niveau; voor één indicator geldt dit nog niet.

De school heeft, mede door het signaal met betrekking tot de eindopbrengsten, haar *evaluatie van de resultaten* opnieuw vorm gegeven. Een goed begin lag in het document 'Cito Eindtoets'. Wel bemoeilijkt het werken met niveauwaarden een meer absolute vergelijking met de ondergrens van de groepsgemiddelden. De school is hierop geattendeerd.

Uit diverse documenten en het jaarverslag blijkt dat de school *planmatig* aan haar verbeteractiviteiten werkt. Ook het meerjarenplan en het hiervan afgeleide jaarplan laten een goed gestructureerde werkwijze zien.

Deze is ook herkenbaar in de wijze waarop de school haar *onderwijsleerproces evalueert*. Kwaliteitskaarten worden geactualiseerd en zijn, zoals bij het didactisch handelen, aanleiding tot het opstellen van een kijkwijzer. Hiermee zijn in het afgelopen jaar door de directeur bij elke leraar twee klassenbezoeken afgelegd, waarvan de resultaten ook zijn vastgelegd. Rekenen en wiskunde kreeg hierbij afgelopen schooljaar extra aandacht.

Ook in de *borging* van wat bereikt is, is voorzien. De school heeft voor de komende vier jaar aangegeven welke kwaliteitskaarten opnieuw worden vastgesteld. Voor de kaart 'onderwijstijd' gaat de directeur in de roosters na hoeveel tijd aan elk vak wordt besteed en of dit conform de schoolafspraken is. Zo worden ook de groepsmappen met enige regelmaat verzameld, waarbij wordt nagegaan of afspraken nog worden nageleefd. Bij de groepsbesprekingen geven de toetgegevens zicht op de vorderingen in de methode. Dit als onderdeel van de tweede kwaliteitskaart van dit schooljaar: het leerstofaanbod.

Tot slot verantwoordt de school zich uitgebreid aan *belanghebbenden* over zowel haar resultaten, de gerealiseerde verbeteronderwerpen als over de plannen voor het huidige schooljaar.

Eén indicator vraagt nog om een verbetering, al is hiermee al wel een begin gemaakt. In het kader van het eerder genoemde plan om de rekenresultaten te verbeteren, is ook de *leerlingenpopulatie* geanalyseerd. De school komt tot de conclusie dat de populatie blijkbaar verandert, maar deze lijn wordt in het schoolplan niet verder opgepakt en leidt evenmin tot een nadere analyse en het formuleren van schoolbeleid voor de komende periode. Besproken is deze stap te formaliseren en zeker aan het begin van een nieuwe schoolplanperiode een dergelijke analyse uit te voeren. Het inzicht in de onderwijsbehoeften van de leerlingenpopulatie is nu nog te impliciet.

3 Conclusie

Kwaliteit

De inspectie concludeert dat de kwaliteit van het onderwijs op basisschool Merlebos op de onderzochte onderdelen grotendeels op orde is. Uit het onderzoek is gebleken dat de school op die gebieden weinig tekortkomingen kent. Om die reden wordt het reeds aan de school toegekende basisarrangement gehandhaafd. De bevindingen zullen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse, waarbij opnieuw de vraag aan de orde is of het toezichtarrangement eventueel moet worden aangepast. Wel zal de school als besprekschool worden geagendeerd bij een tussentijds overleg met het bevoegd gezag.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

Bijlage

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2011. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2011 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		●			
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.			●		

Kwaliteitsaspect 7a Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		●		
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.			●	
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.		●		

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg				
	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		●		
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	

Naleving Wet- en regelgeving		
	ja	nee
NT1A De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT2A De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	●	
NT3A De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT4A Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	